

TRÁI LOÒNG BOONG Ở THUNG LŨNG “ĐÀO NGUYÊN”

Giữa đại ngàn Trường Sơn hùng vĩ, nơi thượng nguồn dòng nước Vu Gia, nép mình khiêm nhường dưới chân núi đá thiêng Bôi Chuphiêng cao ngất có một buôn làng Cơ Tu nằm giữa thung lũng đá vôi đã bao đời được người dân bản địa gọi là thung lũng “đào nguyên” của xứ Cà Dâng (Đông Giang, Quảng Nam). Người ta bảo rằng xứ này không chỉ nổi tiếng bởi cảnh vật hữu tình, cuộc sống thanh bình, con người chân chất mà còn bởi nơi đây có một loại sản vật từng được mệnh danh là “đệ nhất trái quý của trời Nam” - trái loòng boong.

“Nhớ khi ta cất tiếng khóc chào đời đã có những vườn loòng boong um tùm bao bọc quanh buôn và ông nội ta chính là người đã dạy cho lũ làng biết cách trèo cây hái trái. Thời ta còn trẻ có thể sống hàng tuần trên cây loòng boong mà không cần mang theo nước và lương thực. Người Cơ Tu từ ông đến cháu, đời trước, đời sau đều biết ơn trái loòng boong vì nó có thể ăn thay cơm, có thể bán đi lấy tiền để làm nhà, mua tivi, xe máy, để trẻ con đi học...” - trong căn nhà Gươl nằm giữa khu vườn với hàng ngàn gốc loòng boong cổ thụ do tổ tiên để lại, già làng Chà Diêu kể cho chúng tôi nghe về sự tích loại trái quý này. Chuyện kể rằng thuở buôn này mới lập, có chàng trai nghèo Cơ Tu đi lấy vợ không mang đủ sinh lễ nên bị gia đình vợ bắt ra rẫy ngoài rừng trông chim ăn lúa suốt 3 mùa rẫy để trả nợ và không cho mang theo cơm nước. Kì lạ thay, 3 mùa rẫy qua, không có lương thực mà chàng trai vẫn hồng hào cường tráng trở về. Lũ làng xúm vào hỏi han mới biết hóa ra chàng ta đã tìm được một

loại trái cây ăn thay lương thực trong những ngày đông giá rét. Hỏi trái ấy tên gì, chàng trai vò đầu bứt tai rồi nói đại là “loòng boong” và tên trái có từ ngày đó. Loòng boong cây cao ropy lá, trái mọc thành từng chùm đơn, chùm kép từ thân và cành. Trái loòng boong to như trái nhãn lông vỏ màu vàng, ruột có năm múi màu trắng, mỗi múi có một đến hai hạt. Loòng boong mọng nước, có vị ngọt, thanh, tính mát và rất ngọt ,mọc ở vùng núi đá vôi...

Nghe kể chuyện xưa chẳng rõ thực hư, chỉ biết rằng giờ đây trong thung lũng “đào nguyên”, những khu vườn loòng boong cứ mỗi ngày mỗi rộng dù không một người Cơ Tu nào phải đào đất tra hạt hay chiết cành nhân giống. Già Chà Diêu bảo, đó là nhờ loài sóc rừng ăn trái, thải phân rồi nhân giống khắp nơi, bà con chỉ phải phân chia khu vực chăm sóc, bảo vệ và thu hoạch. Trái loòng boong giờ đây đâu chỉ là lương thực thay

com nuôi sống người Cơ Tu mà nó còn trở thành hàng hóa vượt thung lũng ra đồng bằng, ra thành phố, đi khắp nơi để đem về cuộc sống ấm no, sung túc cho buôn làng. Chẳng thế mà nhìn bà con trong thung lũng ai cũng an nhàn bởi “mỗi nhà chỉ cần có khoảng 20 - 30 gốc loòng boong, một vụ thu trung bình từ 2,5 - 3 tấn trái, bán được 15 - 17 triệu đồng. Vậy là sống khỏe, đó là chưa kể những năm được mùa”.

Rời thung lũng đào nguyên khi trời đã ngả chiều. Tiễn khách ra đến lối đi đầu núi đá, lời dặn của già Chà Diêu cứ ám ảnh chúng tôi suốt dọc đường về: “Mùa loòng boong chín tụi bay nhớ về chơi nhé! Tục của buôn là khách có thể ăn no say trái trong vườn nhưng nếu muốn mang trái đi thì phải mua bằng tiền, thế nên ta mới không gửi biếu được! Cho mang quả đi là xui đấy! Thần rừng sẽ nổi giận, năm tiếp sẽ mất mùa!”.

TRƯƠNG HUYỀN

